

Univerzita Hradec Králové Pedagogická fakulta

Pedagogická fakulta
Univerzita Hradec Králové

Hodnocení diplomové práce

Posudek oponenta práce

Jméno autora: Bc. Ivana Hrubá

Název práce: Evaluace procesu práce s klimatem na prvním stupni základní školy

Oponentka: Mgr. Gabriela Caltová Hepnarová, Ph.D.

Téma práce je velmi aktuální, pozornost je mu věnována v odborné literatuře i v praxi oboru. Jednotlivé **kapitoly práce mají diskusní charakter** a představují několik pohledů na problematiku. Zvolený okruh problematiky se autorka snaží vždy **nejprve zeširoka popsat, potom postupuje k dílčím aspektům**. Na předložené diplomové práci **hodnotím především snahu propojit téma s problematikou prosociálního chování i schopnost autorky práce odkrývat sociálně pedagogickou dimenzi problematiky klimatu**.

První čtyři kapitoly diplomové práce hodnotím velmi dobře, autorka **prokázala dobrou znalost tématu, schopnost pracovat s poznatky** a dokázala do tématu vetkat vlastní postřehy. Více výhrad mám k výzkumné části práce, zde si dle mého názoru, autorka ukrojila příliš velký krajíc. Oproti prvním kapitolám je popis výzkumu chaotičtější. Po celou dobu zpracování výzkumu autorka akcentovala význam zvolených metod, to vedlo k technicky relativně dobře zvládnutému sběru dat, ale kvalitu zpracování a kompaktnost výzkumného plánu to spíše oslabilo (viz dále).

Jazyková úroveň práce je na přijatelné úrovni, v oblasti práce se zdroji je znatelná dobrá analytická práce s výchozími zdroji.

Výzkumné šetření je představeno na jedné straně zbytečně detailně (např. popis využití standardizovaných metod), ale na straně druhé je popis chaotický. Pro lepší přehlednost mohla být zařazena tabulka jasně a přehledně provazující nástroje, výzkumné metody, cíle, výzkumné otázky i oslovené skupiny. Rozvláčný popis plánů i kritických turbulencí dějů je nadbytečný. **U obhajoby prosím představte svůj výzkumný záměr s využitím tabulky či jiného schematického a jasného zobrazení.**

Ve výzkumném plánu autorka definovala hlavní cíl práce, který dále rozčlenila na dílčí cíle. Pro přehlednost a posouzení logiky výzkumu cituji: „*Hlavním cílem výzkumného šetření bylo popsat práci s klimatem a ověřit použití existující metodiky evaluace klimatu na 1. stupni základní školy. Kdy mne zajímalo především to, zda a jak konkrétně, za použití jakých nástrojů se ve škole s klimatem pracuje. Cílem bylo tedy zjistit, zda žáci, učitelé, rodiče a vedení školy vnímají důležitost klimatu ve svém školním prostředí pro fungování školy jako celku. Dílčím cílem bylo identifikovat, čeho jsou si aktéři klimatu vědomi - zda vědí, že mohou klima školy/trídy aktivně ovlivňovat nebo zda se považují za pasivní účastníky.*“ (str. 51). Množství deklarovaných cílů neumožnilo stanovit jasný směr výzkumu.

Dále si **stanovila výzkumnou otázku** ve znění „*Jak měřit klima na 1. stupni základní školy? K čemu měření klimatu může být škole prospěšné?*“ (str. 52) a dílčí výzkumné otázky, které se však rozbíhají do několika různých směrů: „*a) Jaký je rozdíl mezi měřením klimatu v učitelském sboru, klimatu ve třídách a vnímáním klimatu z pohledu vedení školy a z pohledu rodičů?; b) Jak správně načasovat měření klimatu? V jakých situacích je vhodné klima měřit?; c) V jaké formě a jak měření realizovat? Jaké metody je nejvhodnější použít vzhledem ke stanoveným cílům?*“ (str. 52). Formulace výzkumné otázky je konstruována nevhodně, byť autorka upozorňuje na dvojí zaměření otázky a dodává sadu dílčích otázek, nedomnívám se, že by takové znění výzkumné otázky pomohlo vytyčit směr výzkumu.

S ohledem na charakter práce by bylo vhodnější vybrat si jen jednu z nastíněných oblastí a té se věnovat hlouběji. Uvedený postup však zvolila autorka, dle svých slov z důvodu *zajištění validity získaných dat* (str. 53). **Prosím o upřesnění této strategie u obhajoby.** Souhlasím s myšlenkou, která zvýšení kvality výzkumu spojuje s využitím více metod, oslovením více skupin, které téma spojuje apod. Jistým tématem k diskusi však pro mne je konstatování autorky „*Neboť rozdílnou metodologií získáme jednak rozdílné výsledky a navíc od rozdílných subjektů rozdíly v samotném hodnocení klimatu*“ (str. 52). **Prosím o přesnější vymezení toho, co ve svém výzkumu považuje autorka za rozdílné metodologie výzkumu a kdy jde naopak o využití různých metod či technik sběru a analýzy, které jsou součástí zvolené metodologie výzkumu?**

Celý výzkum je popsán zmatečně, **cíle** výzkumu **směřují k ověření stávajících nástrojů** (viz. definice hlavního cíle na str. 51), **ale pro výzkum je vybrána škola, která klima nemapuje** (viz str. 55 cituji: „Škola doposud neměřila či nemapovala klima jako veličinu samu o sobě. Přesto je možné ve škole najít nástroje a prvky ve výuce, které k tvorbě klimatu jednoznačně přispívají.“). **Zpracování polostrukturovaných rozhovorů** (str. 59) nenesou stopy analytického zpracování, jde o prosté **převyprávění vybraných pasáží**. Kapitola popisující průběh měření za pomoci standardizovaných nástrojů je pojata jako rozvláčný popis všech detailů výzkumu (str. 59-70), k výsledkům výzkumného plánu se čtenář dostává až na straně 71. Již prvotní popis výsledků výzkumu odhaluje problematičnost celého výzkumného plánu. Autorka „překvapivě“ došla k závěru, cituji „Na otázku „jak měřit“ jsem se snažila odpovědět rozbořením dosavadních nástrojů používaných školou a čtením odborné literatury. Zjistila jsem, že historicky prověřenou metodou je jednoduše kvantitativně zpracovatelné dotazníkové šetření.....“ (str. 71). **Celkově je předložený výzkumný plán nepochopitelně překombinovaný**, rozsah a charakter kvalifikační práce, mohl jen stěží poskytnout dostatek prostoru k hlubšímu prozkoumání tohoto tématu. Ve světle širokého rozkročení výzkumného záměru je pochopitelné, že **autorka variuje v závěru mezi dvěma extrémy, na jedné straně popisuje jako objev svého výzkumu prověřené skutečnosti a názory na straně druhé popisuje z kontextu vytržené marginálie** dotýkající se klimatu. **Co bych však jednoznačně ohodnotila velmi pozitivně je snaha konfrontovat svá zjištění s dalšími publikujícími autory.**

Snahou o širší záběr si autorka značně zkomplikovala výzkumný plán. Autorka se rozhodla pro užití několika výzkumných metod, více či méně zdařile se snažila o realizaci přesných postupů, které jsou s těmito metodami spojeny. Celkově však **pozapomněla dát výzkumnému plánu jasnou a uchopitelnou podobu, kterou zpravidla určuje výstižně definovaný výzkumný problém, výzkumné otázky a cíl. Předpokladem úspěšného naplnění výzkumného plánu je propojenost všech těchto sfér, pokus o technicky dobře odvedenou aplikaci výzkumných metod je podstatnou, ale dílčí částí výzkumu.** Autorka se zaměřila především na práci s metodami a upozadila další aspekty plánu. V důsledku toho je výzkumné šetření méně využitelné.

Předložená práce nese stopy velmi pečlivého zpracování, autorka prokázala dobrou znalost tématu, schopnost zpracovat **čtivý a kompaktní text**, dobrou práci se zdroji a **schopnost pracovat s vybranými výzkumnými nástroji** různého charakteru.

Mám poměrně hodně výhrad k výzkumné části práce, která se rozpadá překombinovaným přístupem, přesto tuto práci doporučuji k obhajobě. Autorka má velmi dobré předpoklady k úspěšné obhajobě práce.

Konkrétní náměty, připomínky nebo otázky vyžadující doplnění u obhajoby:

1. Na str. 42- 43 uvádíte výčet možných přístupů k měření klimatu, k jakému přístupu radíte v DP využité nástroje měření a využité metody sběru dat? Pomohlo by transparentní ujasnění a využití těchto aspektů při plánování výzkumu?
2. Jakou podobu vzájemné solidarity mezi dětmi byste zařadila do školního prostředí v situaci testování žáků?
3. Reagujte prosím na podněty uvedené v textu posudku.

Doporučené hodnocení:

3. 1. 2019

Mgr. Gabriela Caltová Hepnarová Ph.D.